

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

Wrocław, dnia 14 marca 2024 r.

ZP-NKWR.431.2.6.2024.TB

Pani
Beata Zach
Kierownik Gminnego Ośrodka
Pomocy Społecznej w Borowie

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

W dniach 22 – 23 lutego 2024 r. na podstawie art. 186 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2024 r. poz. 177), zwanej dalej „ustawą”, kontrolerzy z Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu Tomasz Borecki – starszy inspektor wojewódzki, przewodniczący zespołu, Edyta Kubicka – główny specjalista, przeprowadzili kontrolę kompleksową w trybie zwykłym w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Borowie przy ul. Konstytucji 3 Maja 22, zwanym w dalszej części niniejszego wystąpienia „Ośrodkiem” lub „GOPS”.

Przedmiotem kontroli była ocena organizacji systemu pracy z rodziną oraz zgodność zatrudniania asystenta rodziny z wymogami kwalifikacyjnymi, w okresie od 1 lutego 2023 r. do 22 lutego 2024 r. Kontrolę przeprowadzono zgodnie z zatwierdzonym w dniu 19 grudnia 2023 r. przez Wojewodę Dolnośląskiego Planem Kontroli na I półrocze 2024 r. W okresie objętym kontrolą, tj. od 1 lutego 2023 r. do 22 lutego 2024 r. funkcję kierownika GOPS sprawowała Pani Beata Zach odpowiedzialna za realizację zadań w ocenianych obszarach.

W zakresie działalności jednostki podlegającej kontroli wydaje się ocenę pozytywną z nieprawidłowościami, a jej uzasadnieniem jest ustalony stan faktyczny i prawny.

Możliwą przyczyną stwierdzonych nieprawidłowości była błędna interpretacja przepisów ustawy, która mogła wpłynąć na obniżenie standardu realizowanych przez jednostkę usług.

Kontrola została odnotowana w książce kontroli pod numerem 12. Postępowanie kontrolne przeprowadzono na podstawie dokumentacji merytorycznej realizowanych zadań,

aktów prawa miejscowego, dokumentacji z akt osobowych potwierdzającej kwalifikacje zawodowe asystenta rodziny, a także pisemnych oświadczeń złożonych przez kierownika GOPS.

W toku przeprowadzonych czynności ustalono:

Uchwałą nr XXI/132/2008 Rady Gminy Borów z dnia 18 września 2008 r. przyjęto Statut Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Borowie. W dokumencie nie wskazano, że Ośrodek realizuje zadania własne/zlecone gminy wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Rada Gminy Borów nie podjęła również odrębnej uchwały, która wyznaczałaby GOPS jako jednostkę realizującą przedmiotowe zadania. Zasadnym jest uregulowanie tej kwestii przez ww. organ stanowiący gminy.

(dowód: akta kontroli str. 17)

W świetle art. 176 pkt 1 ustawy, do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3 – letnich gminnych programów wspierania rodziny. Uchwałą Nr L/311/2023 z dnia 15 maja 2023 r. Rady Gminy Borów przyjęto Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2023-2025, dalej zwany „Programem”. Jako cel główny Programu przyjęto: *zapewnienie wszechstronnego wsparcia rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu swojej funkcji*. Określono także cele szczegółowe, dla których przypisano działania. Dookreślono również zakładane efekty z realizacji Programu oraz realizatorów (m.in. GOPS, placówki oświatowe i służby zdrowia z terenu Gminy, Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Strzelinie, właściwy sąd). Ośrodek został wyznaczony na koordynatora ww. Programu.

Wójt Gminy Borów za pośrednictwem kierownika GOPS przygotował roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny, w tym zadań określonych w Programie na rok 2022, które zgodnie z art. 179 ust. 1 ustawy, do dnia 31 marca 2023 r. złożono Radzie Gminy Borów. W dokumencie zawarto informacje o sposobie realizacji zadań wynikających z ustawy, natomiast odnośnie potrzeb na kolejny rok zapisano, cyt.: *Potrzeby w zakresie wsparcia rodzin wynikające z realizacji ustawy zostały ujęte w planach finansowych i przyjęte do realizacji na rok 2023*. W przyszłości zasadnym jest, aby w ww. sprawozdaniu ujmować przedmiotowe potrzeby.

(dowód: akta kontroli str. 17 - 19)

Kierownik GOPS poinformował, że w myśl art. 10 ust. 3 ustawy, rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych w Gminie zapewniano:

I. Konsultacje i poradnictwo specjalistyczne:

- poradnictwo psychologiczne udzielane przez psychologa zatrudnionego w Szkole Podstawowej w Zielenicach i w Borku Strzeleńskim. Z pomocy psychologicznej, konsultacji i doradztwa psychologicznego korzystały rodziny nie tylko objęte wsparciem asystenta, ale również rodziny borykające się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, w tym klienci pomocy społecznej. Z pozyskanych danych wynika, że 16 rodzin skorzystało z ww. form wsparcia. W opinii kierownika GOPS, dobre praktyki współpracy pomiędzy Ośrodkiem, a placówkami edukacyjnymi z terenu Gminy Borów przyczyniły się do podniesienia poziomu efektywności form i metod pomocowych oraz potencjalnie zmniejszenia skali skutków sytuacji kryzysowych w rodzinach;

- konsultacje terapeuty uzależnień oraz poradnictwo specjalistyczne poprzez współpracę z Poradnią Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia od Alkoholu przy Publicznym Zakładzie Lecznictwa Ambulatoryjnego w Strzelinie, od poniedziałku do piątku w godz. 7:00 - 18:00.

Pracownicy Ośrodka informowali zainteresowane osoby o możliwości skorzystania z oferty pomocy jaką realizowała Poradnia. Kierownik Ośrodka nie posiadał danych o ilości osób, którym udzielono wsparcia w ww. jednostce;

- konsultacje psychologiczne oraz z terapeutą uzależnień w ramach współpracy z Punktem Informacyjno - Konsultacyjnym, Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Strzelinie, przy ul. Pocztovej 3, w każdy wtorek od godz.15:00 do godz. 18:00.

Pracownicy socjalni i asystent rodziny, zatrudnieni w GOPS, informowali osoby zainteresowane o możliwości skorzystania z przedmiotowego wsparcia. Kierownik Ośrodka dysponował wiedzą o 3 podopiecznych korzystających z terapii w ww. Punkcie;

- pomoc specjalistów Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Strzelinie, w tym pomoc psychologiczna w czwartki od 9.00 do 18.00 oraz pomoc prawna udzielana w zależności od potrzeb, po uprzednim zgłoszeniu potrzeby kontaktu z radcą prawnym;

- konsultacje dla osób nadużywających i uzależnionych od alkoholu w ramach współpracy z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Borowie. Zatrudniony przez Gminę Borów terapeuta przyjmował w każdy piątek od 16:00 do 18:00 w Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Borowie - w okresie objętym kontrolą 7 osób skorzystało z terapii.

Ponadto, zarówno asystent rodziny jak i pracownicy socjalni na bieżąco współpracowali z pedagogiem szkolnym i Poradnią Psychologiczno - Pedagogiczną w Strzelinie przy ul. Pocztovej 17/1. Poradnia przyjęła w 2023 r. 59 dzieci z terenu Gminy Borów celem diagnozy psychologicznej, pedagogicznej i logopedycznej. Rodzice niewydolni opiekuńczo - wychowawczo kierowani byli na „Trening umiejętności wychowawczych”, który w okresie objętym kontrolą ukończyły 3 osoby.

II. Terapie i mediacje:

Kierownik Ośrodka poinformował, że wcześniej wspomniani psychologowie, terapeuci, w ramach realizowanych działań prowadzili m.in. terapie. Jednocześnie kierownik Ośrodka oświadczył, że w okresie objętym kontrolą do GOPS nie wpłynął żaden wniosek o prowadzenie mediacji. Natomiast osoby zainteresowane tą formą pomocy mogły ją uzyskać w Sądzie Rejonowym w Strzelinie oraz Sądzie Okręgowym we Wrocławiu.

III. Usługi dla rodzin z dziećmi, w tym usługi opiekuńcze i specjalistyczne:

Z uwagi na brak zainteresowania nie były prowadzone usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze dla rodzin z dziećmi. W okresie objętym kontrolą do Ośrodka nie wpłynął żaden wniosek w tym zakresie.

IV. Pomoc prawna:

Nieodpłatnej pomocy prawnej dla rodzin udzielano w formie konsultacji z prawnikiem w Urzędzie Gminy Borów w każdą środę od godz. 12:00 do 16:00.

V. Grupy wsparcia:

Kierownik GOPS poinformował, że na terenie Gminy Borów funkcjonowały dwie grupy wsparcia AA, których głównym założeniem była wzajemna pomoc emocjonalna i wymiana doświadczeń. Powyższa samopomocowa forma pomocy psychologicznej, w opinii kierownika Ośrodka, niewątpliwie ułatwiała przezwyciężenie trudności i osłabiała odczucie odosobnienia z jakim często borykały się rodziny.

(dowód: akta kontroli str. 19 - 22)

W świetle art. 10 ust. 1 ustawy, pracę z rodziną organizuje gmina lub podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania na podstawie art. 190 ustawy. Gmina realizowała cele Programu, m.in. poprzez współpracę z pracownikami socjalnymi Ośrodka oraz przydzielanie asystenta rodziny rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu swoich funkcji, co było zgodne z art. 11 ustawy. Ustalono, że w okresie objętym kontrolą w GOPS zatrudniony był 1 asystent rodziny. Zgodnie z art. 17 ust. 3 ustawy, jego praca nie była łączona z pełnieniem

obowiązków pracownika socjalnego na terenie gminy, w której praca ta była wykonywana. Asystent rodziny nie prowadził także postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę. Liczba rodzin, z którymi asystent prowadził w tym samym czasie pracę nie przekraczała 15 i realizowana była w miejscu zamieszkania rodziny lub miejscu przez nią wskazanym.

(dowód: akta kontroli str. 19, 21, 25-27)

Kontrola wybranych akt pracy asystenta z rodziną wykazała, że:

- w przypadku, gdy Ośrodek powziął informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadzał rodzinny wywiad środowiskowy na zasadach określonych w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jedn.: Dz. U. z 2023 r. poz. 901 ze zm.). Po dokonaniu analizy sytuacji rodziny, z której wynikała konieczność przydzielenia asystenta rodziny, pracownik socjalny sporządzał wniosek o powyższą formę wsparcia, a następnie przekazywał go kierownikowi GOPS;
- każdorazowo rodziny pisemnie wyrażały zgodę na współpracę z asystentem rodziny;
- wspieranie rodziny było prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem;
- dla każdej rodziny powinien być opracowany plan pracy z rodziną obejmujący zakres realizowanych działań mających na celu przewyciężenie trudnych sytuacji życiowych, zawierający terminy ich realizacji oraz przewidywane efekty. Zatrudniony w Ośrodku asystent rodziny sporządzał plany, które zawierały działania i spodziewane efekty pracy z rodziną. Natomiast niezgodnie z art. 15 ust. 3 ustawy, w planach pracy z rodziną nie uwzględniano terminów realizacji działań. Ich brak stanowi nieprawidłowość;
- zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy, do zadań asystenta rodziny należy w szczególności dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku i przekazywanie jej podmiotowi, o którym mowa w art. 17 ust. 1 ustawy, tj.: kierownikowi jednostki organizacyjnej gminy, która organizuje pracę z rodziną, lub podmiotowi, któremu gmina na podstawie art. 190 ustawy zleciła organizację pracy z rodziną. Wymóg ten był spełniony.

W okresie objętym kontrolą pracą asystenta rodziny zostało wspartych 8 rodzin, z czego 2 były do tej pracy zobowiązane przez sąd. Ponadto w okresie objętym kontrolą, z 3 rodzinami zakończono pracę m.in. z powodu: zmiany miejsca zamieszkania (1 rodzina), braku współpracy z asystentem rodziny (1 rodzina), osiągnięcia zakładanych efektów (1 rodzina). Po zakończeniu współpracy rodziny były monitorowane, co było zgodne z art. 15 ust. 1 pkt 16 ustawy.

(dowód: akta kontroli str. 26 - 37)

W świetle art. 176 pkt 3 lit. b oraz pkt 4 lit. c ustawy, do zadań własnych gminy należy organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających oraz finansowanie kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2 ustawy, ponoszonych przez rodziny wspierające. Kierownik GOPS poinformował, że w okresie objętym kontrolą nie udało się pozyskać żadnych kandydatów na rodziny wspierające. Podjęto rozmowy z dwiema rodzinami, które zdaniem pracowników Ośrodka posiadały zasoby i umiejętności, jak również wiedzę z zakresu funkcjonowania rodziny i prawidłowego wychowywania dzieci i mogłyby pełnić taką funkcję. Nie wyraziły one jednak większego zainteresowania. Na stronie Biuletynu Informacji Publicznej GOPS Borów oraz tablicy ogłoszeń w Urzędzie Gminy Borów zostało zamieszczone stosowne ogłoszenie.

(dowód: akta kontroli str. 21, 38)

Zgodnie z art. 176 pkt 3 lit. c ustawy, gmina ma obowiązek prowadzić placówkę wsparcia dziennego. W okresie objętym kontrolą tego typu jednostka na terenie Gminy Borów nie działała. Kierownik Ośrodka poinformował, że powodem jest brak odpowiedniego lokalu. Organ kontroli powiadomi odrębnym pismem Wójta Gminy Borów o braku realizacji zadania własnego w zakresie prowadzenia placówek wsparcia dziennego i zapewnienia w nich miejsc dla dzieci.

(dowód: akta kontroli str. 21)

Gmina realizowała zadanie własne w postaci współfinansowania pobytu dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w stosunku do 12 dzieci z 8 rodzin. Na dzień kontroli zgodnie z art. 191 ust. 9 i 10 ustawy, wydatki ponoszone były odpowiednio w wysokości:

- 10% - dwoje dzieci (rodzinna piecza zastępcza),
- 30% - jedno dziecko (rodzinna piecza zastępcza),
- 50% - dziewięć dzieci (sześć w rodzinnej pieczy i trzy w instytucjonalnej pieczy zastępczej).

Asystent rodziny nie współpracował z żadną rodziną, której dzieci przebywały w pieczy zastępczej z powodu: pobytu rodziny poza granicami Gminy, śmierci rodziców, pozbawienia ich władzy rodzicielskiej, stanu zdrowia rodzica.

(dowód: akta kontroli str. 21, 39-50)

W okresie objętym kontrolą na stanowisku asystenta rodziny zatrudniona była 1 osoba. Analiza akt osobowych wykazała, że osoba ta spełniła wymóg art. 12 ust. 1 pkt 1 lit. c ustawy oraz przesłanek wskazanych w art. 12 ust. 1 pkt 2-5 ustawy.

Zgodnie z art. 12 ust. 2 oraz z art. 176 pkt 2 i pkt 4 lit. b ustawy, asystent rodziny powinien podnosić swoje kwalifikacje zawodowe w ramach szkoleń, a gmina tworzyć możliwości do tego i je finansować. W okresie objętym kontrolą obowiązki te realizowano, m.in. poprzez udział asystenta w szkoleniach odnoszących się do specyfiki pracy pomocowej.

(dowód: akta kontroli str. 18, 22)

Stosując art. 177 ustawy, w okresie objętym kontrolą Ośrodek realizował zadania zlecone gminie, tj.: rządowe programy z zakresu wspierania rodziny, m.in.: „Program asystent rodziny” i „Posiłek w szkole i w domu”.

(dowód: akta kontroli str. 22)

W toku postępowania kontrolnego przeprowadzonego w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Borowie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Plany pracy z rodziną nie obejmowały terminów realizacji dla konkretnego działania.

Wobec stwierdzonych nieprawidłowości wydaje się zalecenia pokontrolne:

1. W planach pracy z rodziną określać zakresy realizowanych działań mających na celu przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, terminy ich realizacji oraz wskazywać przewidywane efekty.

Podstawa prawna: art. 15 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn. Dz. U. z 2024 r. poz. 177).

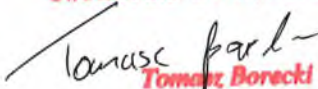
Termin realizacji: na bieżąco.

Pouczenie

Zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego, w tym wystąpienia niezawierającego zaleceń pokontrolnych, składa się na zasadach określonych w art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2024 r. poz. 177).

W terminie do 15 kwietnia 2024 r. proszę powiadomić Wojewodę Dolnośląskiego o sposobie realizacji zaleceń, uwag i wniosków zawartych w niniejszym wystąpieniu.

STARSZY INSPEKTOR WOJEWÓDZKI

Tomasz Borecki
.....
(przewodniczący zespołu kontrolnego)

GŁÓWNY SPECJALISTA

Edyta Kubińska
.....
(kontroler)

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO

Ewa Oleniacz
.....
(kierownik komórki do spraw kontroli)
w Wydziale Zdrównia i Polityki Społecznej

